

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ Й ІНОЗЕМНОЇ
ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКИ**

**СПЕЦИФІКА ЖАНРУ СТАТТІ
В СУЧАСНОМУ МАС-МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти «магістр»

Виконала: студентка II курсу 261 групи
Спеціальності 061 Журналістика
Освітньо-професійної програми
«Журналістика» другого (магістерського)
рівня вищої освіти
Тонг Нгок Ань

Керівник: кандидат наук із соціальних
комунікацій, доцент, Орлова Наталя
Василівна

Рецензент: представник Національної ради з
питань телебачення і радіомовлення в
Херсонській області, член правління
Херсонської обласної організації
Національної спілки журналістів України
Мовчан Сергій Олексійович

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Стаття як провідний жанр аналітики.....	7
Історія питання	7
Проблема дефініції жанру стаття.....	9
Жанрові характеристики статті.....	12
РОЗДІЛ 2. Аналіз використання жанру стаття в сучасних інтернет- виданнях	15
Стаття на шпальтах «Української правди»	15
Жанр статті в інтернет-виданні ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна»).....	26
Порівняльна характеристика жанру статті в «Українській правді» та ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна»)	34
ВИСНОВКИ	37
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	43
ДОДАТКИ	48

ВСТУП

Актуальність дослідження. Останнім часом питання жанрології викликають чимало дискусій у середовищі як журналістів-практиків, так і науковців. Стала система жанрів пресової журналістики залишилася в минулому. З розпадом Радянського Союзу, із руйнацією системи редакційних комітетів прийшов час змін і трансформацій. Це пов'язано з політичними, економічними, технологічними чинниками.

У посібниках, підручниках із жанрології досі зафіксований традиційний поділ жанрів на три групи: інформаційну, аналітичну й публіцистичну; українські журналістикознавці продовжують подавати академічну класифікацію жанрів. За нашими спостереженнями, такі аналітичні жанри, як передова стаття, кореспонденція, лист, огляд преси нині або зовсім не використовуються, або їх вживають зрідка. Натомість дифузійні процеси в жанрах набувають все більшого поширення. Не минули ці процеси і такий популярний аналітичний жанр, як стаття.

Жанр «стаття» в українській науці про журналістику належить до так званих академічних, сталих жанрових форм аналітики. Його називають основним, провідним, базовим серед інших аналітичних жанрів. Така позиція журналістикознавців, на нашу думку, цілком заслуговує уваги, оскільки стаття є найбільш складною для написання і в той же час найбільш визнаною серед читачів формою подання актуальної проблемної ситуації в традиційних текстових медіа.

Історично жанр «стаття» виник у лоні суспільно-гуманітарних наук. Ним послуговувалися філософи античності, ритори, мовознавці, літературознавці, критики тощо. В українському журналістикознавстві цей жанр виник порівняно пізно, у XIX ст. Н. Орлова у статті «Нагромаджувальний період формування наукової мови українського

журналістикознавства (IX ст. – 70-ті рр. XIX ст.)» зауважує: «Наприкінці XVIII – I пол. XIX ст. на тлі історичного процесу становлення української нації формується українська літературна мова, на етнічних землях України виникає газетно-журнальна справа, починається процес стихійного накопичення понять пресової журналістики – базису наукової мови журналістикознавства» [26, с. 28]. Саме в перших журналістикознавчих працях І. Франка, М. Грушевського, М. Драгоманова, М. Павлика, Б. Грінченка та ін. фіксуємо терміновживання слова стаття як жанру журналістики.

У XX столітті, що по-праву називають епохою розквіту преси, стаття була дуже популярним жанром. Нині ця жанрова форма зазнає значних змін і трансформацій, про які майже не пишуть науковці. Журналісти-початківці відчувають брак знань про ті актуальні жанрові форми, що сьогодні активно використовують медійники в інтернет-виданнях.

Прогнозовано колишня королева аналітики – стаття – змінюється разом із закриттям друкованих видань і переходом їх в онлайн. **Актуальність нашого дослідження** вбачаємо в тому, що аналіз сучасних жанрових форм статті на шпальтах провідних аналітичних інтернет-видань дозволить зрозуміти зміни, що вже відбулися, спрогнозувати тенденції розвитку цієї популярної форми аналітики.

Зв'язок роботи з науковими програмами. Роботу виконано в рамках науково-дослідної теми кафедри української філології та журналістики Херсонського державного університету «Актуальні проблеми сучасного мас-медійного простору» (ДРН 117 U 001732).

Мета роботи – дослідити природу основного жанру аналітичної журналістики – статті, визначити особливості її тематики, композиції, архітекτονіки в провідних аналітичних інтернет-виданнях України.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких

завдань:

- 1) вивчити джерельну базу дослідження;
- 2) розглянути проблеми дефініції жанру стаття в українському та зарубіжному журналістикознавстві;
- 3) визначити жанрові характеристики статті;
- 4) проаналізувати використання жанру стаття на шпальтах інтернет-видань («Українська правда», ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна»));
- 5) подати порівняльну характеристику вживання жанрової форми тактико-аналітичної (проблемної) статті журналістами аналізованих інтернет-видань;
- б) зробити відповідні висновки щодо виконаної роботи.

Об'єкт дослідження – стаття в українській жанрології.

Предмет наукової роботи – тематичні, композиційні, жанротворчі аспекти статті в сучасних українських інтернет-виданнях.

Джерелами дослідження слугували публікації в жанрі статті в інтернет-виданнях «Українська правда» та ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна») за 2020 рік.

Основними **методами** наукової розвідки були: теоретичний аналіз наукової літератури, спостереження, порівняння, узагальнення, систематизація матеріалу, що дало змогу скласти уявлення про тематичні й композиційні особливості жанру статті в електронних текстових виданнях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в новому об'єкті дослідження: сучасний аналітичний контент інтернет-видань «Українська правда» та ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна») ще підлягав журналістикознавчому аналізу.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання основних положень у подальших дослідженнях української жанрології,

зокрема її аналітичного контенту; а також під час підготовки практичних та семінарських занять з курсів «Медійні жанри», «Теорія і методика журналістської творчості», «Медіавиробництво: контент».

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати кваліфікаційної роботи викладено в науковій розвідці «Поняття «стаття» в українському журналістикознавстві», розміщеної в збірнику «Магістерські студії» (2020 р.).

Структура дослідження. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (42 позиції) та додатків.

РОЗДІЛ 1

СТАТТЯ ЯК ПРОВІДНИЙ ЖАНР АНАЛІТИКИ

Історія питання

Жанр статті належить до одних із базових жанрових журналістських форм. Дослідники зверталися до вивчення жанрової природи статті передусім в аспекті інших аналітичних жанрів.

М. Василенко в авторефераті дисертації «Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі» (2007) детально розглядає жанрові різновиди статті (передову, проблемну), намагається пояснити характерні ознаки сучасних аналітичних матеріалів. Він прогнозує, що невдовзі «можна очікувати і на різке зростання читацького інтересу до передової статті, де в лапідарній емоційній формі висловлюється сформульована на словах ідея, що призвела до змін у соціальній свідомості» [4, с. 20].

У розвідці «Проблеми жанрової ідентифікації аналітичної статті» (2014) М. Василенко здійснює глибокий екскурс в історію жанру статті, називає передовицю надбанням комуністичного періоду української журналістики, що вже стала її історією.

Автор подає таку дефініцію: «Зазвичай стаття в друкованому виданні визначається як аналітичний жанр, що виносить на обговорення читачів певну проблему і в межах жанрового матеріалу робить спробу цю проблему дослідити, по можливості знайти шляхи її вирішення. Аналітична стаття, таким чином, має відповідати не тільки на традиційні запитання (що? де? коли?), а й на запитання: як саме? чому? яким чином вирішити проблему? Середній обсяг аналітичної статті, залежно від формату видання, становить від 8,5–9 до 12–15 тисяч знаків. Стаття розміщується на внутрішніх сторінках газет. У щотижневиках і

журналах анонси статей можуть бути винесеними на обкладинку чи першу сторінку» [5, с. 75]. М. Василенко детальніше зупиняється на характеристиці сучасних жанрових різновидів статті, а також на особливостях їх композиції.

Праця А. Потапової «Аналітична стаття на сторінках регіональної преси: тематика та жанрові різновиди (за матеріалами рівненських газет)» (2016) присвячена аналізу тематики, характеристиці проблемного й жанрового аспектів статей у газетній періодиці Рівненщини. У результаті дослідження авторка приходить до такого висновку: «... аналітична стаття є найпоширенішим та найуніверсальнішим жанром аналітичної публіцистики в регіональній газетній практиці» [29, с. 115].

М. Слюсаренко у розвідці «Стаття як жанр журналістики» (2017) уточнює дефініцію, розглядає жанрово-стильові характеристики досліджуваного жанру, порівнює статтю із кореспонденцією, вказує на спільні й відмінні ознаки.

На переконання дослідниці, «слово стаття як похідне від латинського *articulus* у значенні член, частина цілого було запроваджене для потреб юриспруденції та законодавства; маємо відомості, що в Україні років козацтва важливі державно-політичні акти називалися статтями: «статті для заспокоєння руського народу» 1632 р., «Березневі статті Богдана Хмельницького» 1654 р. У цьому сенсі слово стаття активне й сьогодні: Конституція, Кодекс законів про працю та інші нормативні документи складаються зі статей» [33, с. 59]. На жаль, авторка не подає оригінальної дефініції жанру статті, а лише узагальнює думки журналістикознавців з цього питання.

Дещо відмінним є погляди на жанр статті російських фахівців у галузі соціальних комунікацій. Вони оперують поняттям публіцистика, публіцистичний жанр щодо усіх журналістських жанрових форм. Наприклад, О. Акопов у навчально-методичному посібнику «Аналітичні жанри публіцистики. Лист, кореспонденція, стаття» (1996) визначає

статтю як «один із визначальних жанрів публіцистики, що визначає цільовий, тематичний, ідейно-політичний і професійний вектор видання, в якому публікується. Стаття як жанр найбільш повно відображає світогляд автора, редактора, видавця. В основі статті покладено не конкретну ситуацію, як у кореспонденції, а широке явище; їй притаманні масштабність погляду, глибина узагальнень» [1, с. 25].

Інший російський журналістикознавець А. Бобков у посібнику «Газетні жанри» (2005) наголошує на специфічних властивостях жанру, висловлює цікаві думки: «Особливістю статті є розвиток однієї, чітко визначеної думки а також логічна послідовність міркувань і доказів, конкретність висновків і пропозицій. Суть статті – думки автор, нанизані на асоціації, узагальнення, висновки. Поступово, за допомогою тезисів, автор підводить читача до проблеми. Потім, розгортаючи логіко-подієвий ланцюжок доказів, автор намагається переконати читача в правильності своєї позиції» [2, с. 21].

Загалом російські науковці у погляді на жанр статті або лишаються на академічних позиціях, досі виокремлюючи передову статтю, або ж висувують свіжі думки та ідеї щодо дифузійності жанру статті, його трансформації під впливом сучасних мультимедійних технологій.

Як бачимо, сучасних наукових розвідок щодо жанрової специфіки, жанрових різновидів статті в українському журналістикознавстві небагато, що відкриває шлях до аналізу контенту інтернет-видань на предмет використання жанру статті, її модифікованих форм вітчизняними медійниками.

Проблема дефініції жанру стаття

М. Василенко в авторефераті дисертації «Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі» (2007) зауважує: «зазвичай стаття в друкованому виданні визначається як аналітичний жанр, який виносить на обговорення читачів певну проблему

і в межах жанрового матеріалу робить спробу цю проблему дослідити, по можливості знайти шляхи її вирішення» [4, с. 20].

Журналіст-практик, літературний критик, видавець, херсонський письменник В. Піддубняк у власній лексикографічній праці «Словник журналіста і видавця» використовує описовий метод для дефініції журналістикознавчих понять: «стаття – один із складних газетних і журнальних жанрів, який вимагає особливої майстерності літературного викладу; одиниця матеріалу у друкованому виданні. Науковий, публіцистичний твір розміром від 200 рядків. ... вирізняється найбільшою порівняно з іншими жанрами широтою узагальнень, глибиною аналізу фактів і явищ. Події тут досліджуються у порядку від узагальнення до частковостей. ... основне повідомлення є висновком або прогнозом з використанням численних фактів і свідчень» [28, с. 78].

На нашу думку, автор у визначенні жанру «стаття» наводить його характеристику. Цінним є те, що В. Піддубняк сказав про широке значення поняття «стаття» в журналістиці: це будь-яка публікація в пресі (саме у такому аспекті вживають слово стаття читачі газет і журналів).

Також доволі суперечливим є твердження про те, що у статті досліджуються події. За законами жанру предметом статті є проблеми, конфлікти, проблемні ситуації, а не події.

К. Серажим, розглядаючи традиційні аналітичні жанри, у навчальному виданні «Текстознавство» подає таке визначення: «Стаття – порівняно невеликий за обсягом публіцистичний твір, який характеризується широким та глибоким аналізом фактів. У ньому здебільшого аналізується та узагальнюється багатий фактологічний матеріал, що слугує розкриттю конкретної теми, навколо якої він синтезується. Думка розгортається логічно, доказово, аналітично. Саме на розвитку думки і засновується стаття» [32, с. 305]. На нашу думку, дослідниця не зовсім коректно сказала про «невеликий за обсягом» матеріал, оскільки традиційно стаття – це доволі великий текст.

І. Михайлин у словнику-довіднику «Журналістика» пропонує доволі вдалу і точну дефініцію: «Стаття – найважливіший аналітичний жанр журналістики, що на підставі розгляду та зіставлення значної групи фактів чи ситуацій ґрунтовно і глибоко, з науковою точністю трактує, осмислює і теоретично узагальнює проблеми соціальної дійсності» [11, с. 251].

У словнику Ю. Бондаря «Мас-медіа у термінах і визначеннях» дефініція жанру статті взята з «Великого тлумачного словника сучасної української мови»: «стаття – жанр публіцистики, твір у пресі, збірника чи альманахах, широке, поглиблене дослідження на ту чи іншу важливу тему» [22, с. 157]. Таке трактування для фахового лексикографічного видання з журналістики надто загальне і не відображає специфіки жанру статті.

О. Підлущий у колективному навчальному посібнику «Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво» пропонує таке визначення: «Стаття як жанр – це публікація, що аналізує певні актуальні ситуації, процеси, явища, закономірні зв'язки, що лежать у їхній основі, з метою визначення їхньої суспільної (політичної, економічної, культурної тощо) значущості й у з'ясуванні того, які позиції слід зайняти, щоб підтримати чи усунути таку ситуацію, такий процес, таке явище» [12, с. 144]. Ця дефініція надто ускладнена синтаксичними зворотами, зазначенням мети, жанрових особливостей таких публікацій.

На нашу думку, найбільш ґрунтовне визначення подав Г. Кривошея у посібнику «Теорія і практика журналістики»: «стаття – аналітично-публіцистичний жанр, у якому на основі аналізу й узагальнення фактів, подій і явищ матеріального та духовного життя суспільства розробляються певні теоретичні питання, аналізуються, досліджуються суспільнознавчі проблеми, визначаються шляхи та засоби їх вирішення» [18, с. 91]. Саме цю дефініцію використовуватимемо у своїх подальших журналістикознавчих дослідженнях.

Загалом жанр статті сьогодні поряд із іншими традиційними жанровими формами зазнає трансформацій та змін. Це пов'язано із багатьма чинниками: політичними, економічними, комунікаційними, впливом читачів на контент, творчою складовою журналістської праці.

Через зниження інтересу аудиторії до паперових газет та журналів, редакції закривають друковані версії, переходять в онлайн. Наприклад, авторитетний аналітичний тижневик «Дзеркало тижня. Україна» з 2020 року припинив існування як паперова газета. Відповідно зменшується кількість текстів у традиційних жанрових формах.

Електронна природа нових медіа формує нові форми жанрів. Уже сьогодні колишня стаття набула мультимедійних форм і представлена в інтернет-виданнях як лонгрід. Прогнозуємо подальші зміни в жанровій системі, основним чинником яких стане вплив інтернет-середовища.

Жанрові характеристики статті

Основний аналітичний жанр – стаття – є доволі дослідженим у журналістикознавстві. За радянської жанрології її називали «королевою аналітики». Про статтю як жанр написано в усіх підручниках, посібниках із жанрології. Зазвичай дослідники не розходяться у судженнях щодо жанрової природи статті.

Газетною практикою вироблено більш-менш сталі жанрові різновиди статті, є рекомендації щодо методики підготовки кожного виду; також науковцями узгоджено основні жанрові характеристики.

Узагальнюючи праці українських та зарубіжних журналістикознавців (В. Здоровеги, Д. Григораша, Г. Кривошеї, М. Василенка, Р. Радчик, І. Михайлина, О.Підлуцького, О. Тертичного, М. Кіма, А. Бобкова, К. Серажим, О. Аكوпова та ін.), виділяємо такі жанрові різновиди статті:

- загальнодослідницька;
- тактико-аналітична (проблемна);

- полемічна [34].

Найбільш уживаним різновидом статті для сучасних друкованих та електронних видань є тактико-аналітична (проблемна) стаття.

Характеристики тактико-аналітичної (проблемної) статті:

- предмет – гостро злободенні, актуальні практичні проблеми;
- проблему не лише називають, визначають, а передусім досліджують;
- тематика – політика, економіка, освіта, культура, бізнес, промисловість, корупція тощо;
- обов'язковою вимогою у виборі проблеми є її новизна та практична спрямованість (автор порушує нове, ще не розв'язане питання, що має реальне практичне застосування, стосується багатьох людей);
- мета – визначити причини проблемної ситуації, надати їй оцінку, спрогнозувати шляхи її розв'язання;
- використання факту в статті як аргументу;
- зазвичай факт – початковий етап розвитку думки журналіста, саме він слугує тією зачіпкою, що зумовлює появу статті;
- факти у статті не одиничні, а об'єднані причиново-наслідковими зв'язками, темою, конфліктною ситуацією; це певне об'єднання фактів;
- відбір фактів характеризується суб'єктивізмом;
- аргументація тверджень, глибина аналізу фактологічного матеріалу, формат наведених узагальнень;
- роль автора – визначальна, проте, як справедливо зазначає К.Серажим, «авторське "Я" у статті більш об'єктивне порівняно, наприклад, з авторським "Я" нарису чи навіть репортажу. У статті автор – тільки аналітик. Саме тому в цьому жанрі

авторське "Я" часто наближається до авторського "Ми", яке використовується в науковому мовленні» [32, с. 306];

- вміння оперувати складними поняттями, «перекладати» їх доступною й образною лексикою, цікаво й просто розповідати про складне, т.зв. «драматизація мовлення»; К.Серажим пояснює це тим, що автор підходить до «проблеми як боротьби різних ідей; їх зіткнення і створює драматизацію викладу» [32, с. 307];
- використання автором статті усього арсеналу емпіричних (спостереження, інтерв'ю, робота з документом) і теоретичних (аналіз, синтез, порівняння, аналогія, індукція, дедукція, історичний, гіпотетичний) методів;
- композиційно тактико-аналітична (проблемна) стаття побудована за принципом доказового міркування: на початку автор подає передісторію конфліктної ситуації, далі висуває тезу, яку доводить через аргументацію; на завершення висувається гіпотеза, припущення, пропозиції (висловлює автор або експерти) щодо подальшого розвитку проблемної ситуації, її розв'язання.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ЖАНРУ СТАТТЯ В СУЧАСНИХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАННЯХ

Стаття на шпальтах «Української правди»

Сьогодні інтернет-видання «Українська правда» є своєрідним брендом незалежної вітчизняної журналістики, прикладом якісного, потужного й успішного мережевого медіапроєкту. Започатковане 20 років тому Георгієм Гонгадзе та Оленою Притулою, «Українська правда» пройшла складний шлях становлення й розвитку.

Незважаючи на трагічні обставини загибелі головного редактора Георгія Гонгадзе у вересні 2000 року, його колега-співзасновниця Олена Притула доклала великих зусиль для функціонування інтернет-видання. І нині «Українська правда» за результатами рейтингу вітчизняних онлайн-медіа щодо дотримання журналістських стандартів розділила перше місце разом із виданнями «Український тиждень», Укрінформ, «Ліга» та «Дзеркало тижня» (дослідження проведено «ГО "Інститут масової інформації" за підтримки "Інтерньюз-Нетворк" у січні 2020 року» [38]).

За даними Вікіпедії, «Українська правда – українське інтернет-видання. Матеріали на сайті в основному публікуються українською мовою, окремі статті – російською або перекладаються нею. Основна тематика – політика, соціальні проблеми, економіка. На сайті є постійно оновлювана стрічка новин, архів публікацій, блоги політиків, письменників, журналістів, спортсменів» [36].

Інтернет-видання «Українська правда» фокусується на новинному контенті, а також на аналітичному осмисленні політичних, економічних, соціальних та інших актуальних проблем сучасності. У жанровому

відношення для висвітлення такої тематики найкраще слугують аналітичні жанрові форми, зокрема стаття.

На сайті видання є рубрика «Статті» [37], проте вона не містить багато публікацій. За нашими спостереженнями, сюди потрапляють останні три актуальні статті. Архіву окремого ця рубрика не має, відтак знайти тексти у жанрі «стаття» лише за однойменною рубрикою – марна справа.

Публікація «"Залишайтеся вдома". Як знаходять дах над головою ті, у кого його немає» [17]. Авторка – Ольга Кириленко. Дата оприлюднення: неділя, 1 листопада 2020 р. Жанр: тактико-аналітична (проблемна) стаття. Тема: соціалізація бездомних людей (дод. А).

На те, що матеріал аналітичного характеру, засвідчує його заголовок: у назві вжито *питання* *ЯК?* Саме таке формулювання заголовка привертає увагу читача до проблемної ситуації. Власне і відповідь на це питання становить левову частку місця в публікації.

Початок статті – антитеза: авторка наводить дві протилежні позиції щодо допомоги безхатькам. Одна належить чиновнику високого рангу, а саме Руслану Світлому, директору департаменту соціальної політики Києва: «Я навіть сварюся з ними. Вони їх закармлиють, одягають, дають їм притулок. Я кажу – навіщо? Їх же ставатиме більше. Нам треба, щоб організації не розбещували безхатченків. Хай ідуть працювати»[кир]. Друга позиція є протилежною, її висловлюють волонтери громадської організації, «яка вже 17 років "розбещує" бездомних – львівська "Емаус-Оселя"» [17].

Такий *початок* – своєрідний *ударний епізод, зачіпка*, яка сприяє активнішому залученню уваги читачів до матеріалу. На нашу думку, це доволі вдала вступна частина для статті. Сучасний споживач текстового контенту більш охоче читає не розлогі й складні міркування, а історію з життя, реальну конкретну ситуацію, яка порушує важливу суспільну

проблему. У випадку з аналізовано статтею, це проблема соціального забезпечення, допомоги безхатькам.

Після такого вступу авторка пише: «Українська правда» на прикладі львівської організації "Емаус-Оселя" розповідає, як можна соціалізувати бездомних людей, і чому в часи епідемії кричати на вулицях "залишайтеся удома" – погана ідея» [17]. Фактично журналістка не лише порушує складну суспільну проблему, а показує приклад її успішного розв'язання.

Композиційно стаття побудована за *монтажним типом*: бачимо епізоди, які зчіплюються основною темою. Після вступу розміщено *відео* (16 хв), у якому Наталія Саноцька, заступниця голови ради спільноти «Емаус-Оселя», сестра засновниці організації, Олесі Саноцької, розповідає про ідею створення такої спільноти, про перші й подальші кроки розбудови цієї громадської організації.

Також із відео читачі дізнаються історії мешканців «Емаус-Оселі», які відверто оповідають про те, як тут опинилися і чим сьогодні займаються. На нашу думку, такий відеосюжет є ніби *експозицією* до розгортання теми, він розповідає передісторію, а вже далі йдеться детальніше про процес соціалізації безхатьків у львівській «Емаус-Оселі».

Перший тематичний блок – «Коворкінг у Винниках» (дод. Б). Початок – репортажний: «26-річний Назар підмітає підлогу в маленькій крамниці у Винниках – невеликому місті за 20 хвилин машиною від Львова, яке віднедавна увійшло до Львівської ОТГ. На Назарові футболка і шорти, на дворі осінній день – добре, що дім неподалік, і після роботи до нього можна дійти за кілька хвилин. Добре, що дім є» [17]. Далі розміщено фото хлопця. Через короткі діалоги дізнаємося про його проблеми (алкогольну залежність).

У цьому ж тематичному блоці йдеться і про історію Олександра (так само через діалог і фото). Обидва хлопці працюють у благодійній крамниці вживаного одягу і проживають в «Оселі».

Через розмову з героями авторка статті розповідає про особливості соціалізації безхатків через взаємодопомогу і підтримку один одного. Також йдеться про благодійність львів'ян, котрі через спеціальні контейнери (а їх у місті 27) передають уживані речі, а вантажівка з Винників забирає їх щодня.

На чому заробляють мешканці притулку? У тексті читаємо:

«"Оселя" має дві крамниці – у Винниках і у Львові. Й окрім місця роботи колишніх бездомних, є головним джерелом доходів самої організації. Принаймні так було до карантину. ... Також у крамниці п'ють каву, читають книжки і влаштовують літературні зустрічі. Такий собі коворкінг» [17].

Другий тематичний блок – «Люди часто приходять з думкою про самогубство» [17] (цитата Н. Саноцької). Він побудований як діалог із заступницею голови ради спільноти «Емаус-Оселя» Наталією Саноцькою та із психологом Світланою Гринчишин. Ми дізнаємося про приміщення, де проживають сьогодні колишні бездомні: «Це добудова до маленької хати на дві кімнати з пічкою, з якої все починалось на початку двотисячних. Першим мешканцем спільноти став психічно хворий чоловік, першим ремеслом – реставрація меблів» [17].

Психолог розповіла про гасло організації, яке у них виникло під час першого продажу реставрованих меблів у Львові: «Непотрібних речей, непотрібних людей не буває» [17].

Саме через бесіду з героями читач дізнається про специфіку цієї громадської організації: «"Оселя" – не благодійна організація і не реабілітаційний центр. Це дах над головою, стабільна робота, психологічні консультації та спільнота людей, які ще кілька місяців або років тому спали на дерев'яних лавках і просили набрати воду у

пластикову пляшку в ресторані» [17]. Зазначимо, що колишні безхатки та співробітники разом вирішують, чи приймати новенького, дають йому спершу місячний випробувальний термін, а після знову голосують. Ось так спільнота і розв'язує усі проблемні питання.

Цікавий факт: «Є ще один шлях опинитись у спільноті – народитись тут. Так сталось з наймолодшою жителькою будинку – 16-річною Олеєю» [17]. Дівчина народилася уже в «Оселі», вивчилася і планує іти далі вчитися.

Також ми дізнаємося про загальні правила проживання: «не вживати алкоголь, не красти, не брати чужі речі, не виявляти агресію. А ще – кожен має працювати. Варіантів кілька – торгувати у крамниці, сортувати зібрані в контейнерах речі на складі, перевозити речі та продукти, готувати їжу для бездомних. Деякі жителі пробують кілька або й усі "ремесла" по чергово» [17].

У матеріалі наводять фактичні дані (наприклад, який сукупний прибуток мешканців «Оселі»). Також розповідається про найуспішнішого колишнього безхатка – Сашка Горонді, який після трьох років проживання заснував свій бізнес – пошиття наплічників.

Третій тематичний блок – «Спочатку міліція була проти нас» [17] (цитата Н. Саноцької). Тут йдеться про проблеми, що спіткали бездомних під час епідемії коронавірусу. Коли були зачинені заклади харчування, вони не могли харчуватися і брати воду. Працівниця організації Оксана Бучковська (дод. В) пояснює, як вийшли з цієї ситуації: «На час карантину "Оселі" вдалось зберегти два "проекти" для бездомних у Львові – денний центр перебування, у якому можна прийняти душ, взяти чистий одяг і поговорити з психологом, та роздачу їжі біля Порохової вежі, що стоїть неподалік Домініканського собору. Останнє – головна традиція "Оселі". Обіди до Львова привозять щочетверга вже 17 років. І епідемія із загрозою штрафу в 17 тисяч гривень – не виключення.

– Спочатку міліція була проти нас, кажуть – ви такі-сякі, не підтримуєте того, що не можна заходи справляти. Але потім почала допомагати – ми розставляли людей через півтора метри, давали їм засоби захисту, розказували про шляхи запобігання пандемії, – розповідає Оксана» [17]. Далі розміщено спільне фото працівниць і мешканців «Оселі».

Четвертий тематичний блок – «Львівське сміття» [17]. Тут йдеться про проблеми із сортуванням (дод. Г), зберіганням і продажом вживаного одягу, взуття, техніки, меблів, що небайдужі львів'яни віддають для нужденних: «На складі зазвичай працює 12 людей. Найважча, у прямому сенсі слова, робота в Миколи – він спресовує пластикові кульки з-під одягу, які потім здають на переробку. – На новому складі ми мріємо про гідравлічний прес, який полегшить роботу. Але наразі... мускулатура Миколи качається! – сміється Наталія. Добудова нового складу – найбільша мрія "Оселі". Нинішнє орендоване приміщення маленьке та вологе – у такому складно зберігати речі» [17].

Текст супроводжується фотографіями пані Наталії (дод. Г), пресувальника Миколи та складу. Також уміщують фото Анатолія, який найкраще сортує взуття (дод. Д).

Наприкінці тексту статті узагальнюють основні цінності «Оселі»: праця, спільнотність і солідарність. Авторка робить такий висновок: «Залишатися вдома – безцінна порада в часи епідемії коронавірусу та жорсткого карантину, до якого ми стаємо все ближчими. Вона може вберегти медичну систему від колапсу чи навіть чиєсь життя. Але адресувати її можна не всім. Бо комусь перед тим, як залишитись удома, цей дім треба спершу знайти» [17].

Таке завершення і згадка про пораду чиновника Руслана Світлого «залишатися вдома» – *своєрідне обрамлення і висновок водночас*. Цей прийом повторення тези, що виголошена на початку статті, наприкінці матеріалу, – стандартний, відповідає вимогам композиції статті.

Зважаючи на важливу й гостру соціальну тему статті (особливо у часи коронавірусу), авторка уже після висновку вміщує бекграунд: інформацію з активними покликаннями про те, куди львів'яни та кияни можуть здати уживані речі, або ж надати іншу допомогу.

У тексті є активні покликання: «програми 12 кроків», «Читайте також: Як колишній безхатченко зі Львова відкрив власний бренд сумок», «Читай також: "Бомжарики вимрут – государству хорошо" – як живеться столичним безхаткам в умовах карантину» [17]. Це типове для контенту інтернет-видань (покликання на суміжні за основною темою матеріали).

Публікація «*Війни на Банковій. Як Єрмак з'їдає друзів Зеленського*» [31]. Автори – Роман Романюк, Роман Кравець. Дата оприлюднення: четвер, 15 жовтня 2020 р. Жанр: тактико-аналітична (проблемна) стаття. Тема: політичні інтриги в оточенні Президента України В. Зеленського (дод. Е).

Цей матеріал розміщено в рубриці «Головне на Українській правді. Політрозклади».

Перша частина заголовка інформує про тему матеріалу, а традиційне для стилістики аналітичного контенту видання «Українська правда» *питання ЯК?* винесено в другу частину заголовка, інтригуючи і приваблюючи увагу читача.

Початок статті – стандартний для цього жанру: автори вводять читача у тему, коротко наводять передісторію проблемної ситуації: «По завершенні інавгурації від Маріїнського палацу із Зеленським вийшли "звичайні люди", але на вході до адміністрації президента вони перетворились на політиків. Можливо, навіть сам Зеленський вірив у те, що йому вдасться "стати президентом і залишитись людиною". Але за якісь 15 місяців його новенький, щойно перейменований офіс усе більше нагадує "стару добру" адміністрацію. На Банковій знову плетуться інтриги, ведуться бої за "доступ до Першого" та тривають тихі підкилимні війни» [31].

Так само традиційним для стилістики видання є *останнє речення наприкінці вступної частини*: «"Українська правда" розповідає про конфлікти всередині ОПУ, внутрішні перестановки та потенційні гучні звільнення» [31]. Це своєрідне покликання-нагадування про редакційну політику і основну тематику онлайн-медіа.

Промовистим є і *фото*, що розміщено наприкінці вступної частини статті: на ньому зображено Президента В. Зеленського зі своїми найближчими підлеглими під час робочої наради (на ньому є фігурант статті – Андрій Єрмак) (дод. Є).

Перший тематичний блок – «Війна в оточенні Зеленського» [31]. Якщо у вступі автори лише побіжно вводять читача в тему, то вже у цьому блоці *більш докладно розповідають історію* зміцнення впливу на президента Андрія Єрмака після його призначення на посаду голови офісу у лютому 2020 року. Короткий бліц-портрет нового очільника ОПУ вимальовується при порівнянні його з попередником – Андрієм Богданом.

Такий *прийом – характеристика особи на протиставленні* – добре сприймається аудиторією, а образи, емоційні маркери лише покращують це сприйняття (дод. Ж): «Як влучно охарактеризував обох керівників ОПУ один з найбагатших українців у розмові з УП: "Богдан ставив себе так, наче він є другою головою Зеленського. А Єрмак – просто хвіст президента". Та, як відомо, часом хвіст крутить собакою...» [31].

За нашими спостереженнями, аналітика в «Українській правді» подається т.зв. *полегшеним стилем*, немає важких синтаксичних конструкцій, складної термінології, штампованих висловів.

Зазначимо, відповідно до моделі інтернет-видання, якщо в тексті згадується щось, про що вже йшлося, то обов'язково *вміщують активне покликання на суміжну тему*. Наприклад, порівнюючи колишнього і діючого голову ОПУ, наводять покликання на матеріал про А.Богдана та інших членів офісу та Кабінету міністрів України: «Читайте також:

"Колишні" Зеленського. Чим займаються Данилюк, Богдан, Гончарук та інші» [31].

Далі йдеться про всіх людей А. Богдана та їх долю в офісі, очолюваного А. Єрмаком.

Прикметно, що журналісти наводять *цитати* людей з найближчого оточення Президента В. Зеленського, *не називаючи їхніх імен і прізвищ*. Наприклад, як сказав «один з найбагатших українців», «один з керівників фракції "Слуга народу"», «як розповідають джерела», «співрозмовники УП у владі».

Такий *прийом* – *покликання на джерело без вказівки на особу* – прикмета журналістського розслідування. Відповідно робимо висновок про використання елементів розслідувальної журналістики в жанрі проблемної статті. На нашу думку, таке рясне цитування неназваних джерел справляє враження пліткарства. Все ж таки бажано було підсилити статтю більш достовірними джерелами.

Розповідаючи про перестановки у владі, автори резюмують: «Не дивно, що призначення Єрмака керівником Офісу не викликало ентузіазму ні в так званих "людей Богдана", ні у вихідців з "Кварталу"» [31].

Також у тексті статті чимало власне авторських висновків і тверджень. Наприклад: «Фаза першого настороження минула. Хтось, як Тимошенко, втратив частину повноважень, хтось почав обережніше висловлюватись, але загалом за останні півроку у більшості заступників відносини з Єрмаком стабілізувалися» [31].

Використовують у статті і *цитати зі вказівкою на особу*, що є компетентною в питаннях, котрі йому ставилися. Це Михайло Подоляк, який відповідає за медійну політику Офісу президента, сам Андрій Єрмак.

Прийом генерального інтерв'ю, запозиченого у жанру журналістського розслідування, також використовується в аналізованій статті: «"Українська правда" намагалася зустрітися із Трофімовим, щоб

поговорити про ситуацію ОПУ, однак він в останній момент скасував зустріч» [31].

Другий тематичний блок – «Єрмак робить успіхи» [31]. Починається він авторськими твердженнями (подається теза, ключові слова виділено курсивом): «Чинний керівник Офісу президента має *унікальний* вплив на Володимира Зеленського. По суті, Єрмак є свого роду "*монополістом*" у тому, що стосується уваги президента. Свій вплив, як переконують співрозмовники УП у владі, Єрмак зберігає завдяки *постійній фізичній присутності* поруч із Зеленським. Жоден публічний захід президента не відбувається без Єрмака. Ба більше, багато депутатів і членів уряду буквально скаржаться журналістам УП, що не можуть потрапити на зустріч із Зеленським без Єрмака» [31].

Спостерігаємо уже знайомий прийом: на підтвердження авторської тези наводять думки анонімних джерел. Наприклад: «Якщо ви звернете увагу, Андрій зазвичай сидить чи стоїть по праву руку від Зеленського. Ми вже навіть жартуємо, що праве вухо президента на аутсорсі у Єрмака. І ви собі просто не уявляєте, як це сильно працює. Він може переконати Володю, що стіна чорна, коли вона біла», – розповідає УП один із впливових членів Зе!Команди» [31]. І після цієї цитати знову висновок авторів статті.

Третій тематичний блок – «Хто проти Єрмака» [31]. Починається із цитати анонімного джерела: «Якщо вам цікаво, яка головна проблема у Єрмака, то це – відсутність "фан-клубу", – розмірковує в розмові з УП один із впливових чиновників Офісу Зеленського. «У Богдана, яким би він не був, завжди були прихильники і в Офісі, і в уряді, і в Раді. Багатьом подобався його безшабашний спосіб керування. А у Єрмака такого "фан-клубу" ніде немає. І це може проти нього зіграти", – додає підлеглий глави ОПУ» [31].

І саме внаслідок такого спілкування автори роблять висновки: «...саме розуміння цієї ситуації може бути одним із пояснень, чому Єрмак

так наполегливо і системно намагається інкорпорувати своїх людей у функціональні вертикалі влади» [31].

Висновок статті подають після основної частини і відокремлюють його трьома зірочками (як бекграунд). Автори підсумовують «політрозклади» і прогнозують близьку відставку Андрія Єрмака. Вони проводять паралелі з політичним злетом і падінням його попередника Андрія Богдана, наводячи знову ж таки цитати анонімних джерел про те, що до цих процесів причетний олігарх Коломойський.

Вивчення аналітичного контенту інтернет-видання «Українська правда», аналіз публікацій у жанрі «стаття» дозволяють зробити такі висновки.

З-поміж трьох основних різновидів переважає тактико-аналітична (проблемна) стаття. На нашу думку, це цілком зрозуміло, адже саме ця форма найкраще слугує для порушення актуальних практичних проблем сьогодення, найбільш придатна для експериментування з тематичним та композиційним спектром.

Теми статей є гостро актуальними, важливими для аудиторії (про це свідчить активне обговорення й коментування після публікації). Зазвичай матеріали політичного характеру обговорюють краще і більш емоційно (приміром, стаття «Війни на Банковій. Як Єрмак з'їдає друзів Зеленського» прокоментували 27 користувачів [31]; статтю «"Залишайтеся вдома". Як знаходять дах над головою ті, у кого його немає» [17] викликала 1 коментар).

Матеріали у жанрі стаття не мають свого закріпленого місця на сайті видання. Вони трапляються в різних рубриках: «Головне на Українській правді», «Політрозклади», «Стаття».

Надзвичайно позитивно можна оцінити композиційне вирішення проблемних статей журналістами «Української правди». Враховуючи, що цей ресурс від початку заснування був мережевим, матеріали мають ознаки мультимедійності й гіпертекстуальності. Це виявляється у версті

матеріалів: текстова частина гармонійно поєднується з фотографіями, відеосюжетами.

Щодо жанрової відповідності, нами помічено розмивання жанрових меж та дифузійні процеси. Так, статті можуть мати елементи репортажності, інтерв'ю, журналістського розслідування. На нашу думку, такі процеси є закономірними і відповідають сьогоденню, оскільки журналісти прагнуть якнайкраще розкрити тему, зачепити читача, відчувають свободу творчості. Усі ці характеристики сприяють високому рейтингу видання «Українська правда», його статусу й популярності серед української аудиторії.

Жанр статті в інтернет-виданні ZT.UA («Дзеркало тижня. Україна»)

За даними Вікіпедії, суспільно-політичний тижневик «Дзеркало тижня» засновано у 1994 р. Спершу газета виходила російською мовою із назвою «Зеркало недели». Через 8 років, у 2002, уже функціонував сайт із трьома мовними версіями: українською, російською та англійською (тільки основні статті) [10].

Друкована версія газети припинила функціонування наприкінці 2019 року. Від червня 2020 року «Дзеркало тижня. Україна» змінило логотип на ZN.UA і стало інтернет-виданням. Головним редактором залишається відома журналістка Юлія Мостова. Власники: «Юрій Орліков – 60 %; Володимир Мостовий – 20 %; Юлія Мостова – 20 %» [10].

Газета «Дзеркало тижня. Україна» мала статус одного з найвпливовіших суспільно-політичних вітчизняних видань. Сьогодні інтернет-версія ZN.UA продовжує стратегічну лінію на якісний аналітичний контент.

Перегляд рубрик сайту підтверджує аналітичну спрямованість матеріалів. Розділ «Новини» містить набагато менше рубрик, ніж розділ «Статті». Він уміщує чотири основні теми, у межах кожної виділено

підтеми: «ВЛАДА: Внутрішня політика, Міжнародна політика, Право; ГРОШІ: Макрорівень, Фінанси, Промисловість, Енергоринок, Бізнес, Приватизація, Економіка регіонів, Сільське господарство, Соціальний захист, Зарубіжна економіка, Конфлікт інтересів, Економічна безпека; ЛЮДИНА: Персоналії, Освіта, Здоров'я, Наука, Технології, Середовище проживання, Церква, Культура, Соціум, Історія, Сімейне коло, Туризм, Власність; *ОСТАННІ СТАТТІ*» [42]. Як бачимо, тематичний спектр статей надзвичайно різноманітний, що підтверджує аналітичну спрямованість видання.

Редакція ZN.UA активно співпрацює з позаштатними авторами, розміщує їхні матеріали. Вивчення структури, тематики, жанрових особливостей статей на сайті ZN.UA дозволило говорити про певну свободу у композиції текстів у жанрі «стаття». Можливо, це пов'язано з великою кількістю позаштатників, котрі вільні у виборі тем і композиції.

Публікація «*Антикорупційний постріл в ногу Зеленського. В історії з останнім рішенням КСУ у суддів, Зеленського, та й у Москви є власні цілі. У чому вони полягають?*» [21]. Автор – Олександр Лєменов, головний експерт StateWatch. Дата оприлюднення: 29 жовтня, 2020 р. Жанр: тактико-аналітична (проблемна) стаття. Тема: боротьба з антикорупційними структурами в Україні (дод. 3).

Стаття не має поділу на тематичні блоки. Фотографія прикрашає лише заголовок. Під нею зазначено автора світлини і поставлено знак авторства: © Андрій Товстиженко, DT.UA [21]. Це говорить про чітке дотримання авторських прав на власний контент видання.

У першому абзаці автор вводить читача в проблему: розповідає про факт скасування Конституційним судом України «статті про недостовірне декларування, незаконне збагачення, а також електронного декларування та частини повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції» [21]. Покликається при цьому на пряму мову Сергія Лещенка

(народного депутата минулого скликання ВРУ). І одразу наприкінці першого абзацу О. Лемєнов підсумовує: «...така послідовність суддів Конституційного суду України є цілком зрозумілою, адже служителі Феміди відповідної інституції цілеспрямовано кілька місяців поспіль ідуть на поводиті проросійських сил, яким нові антикорупційні органи та відповідні механізми ніби кістка поперед горла» [21]. Автор висловлює свої думки, твердження вже на початку статті.

Другий абзац починається із зачіпки: журналіст висловлює переконання, що справа не є простою. І далі розгортаються факти і аргументи на користь тези автора про те, як лобіювали власні інтереси в розстановці своїх людей в антикорупційних органах люди П. Порошенка. Наприкінці абзацу автор знову резюмує: «...переважна більшість суддів обиралися на засадах доброчесності та професійності» [21].

Третій абзац присвячено аналізу ситуації з антикорупційними органами після приходу у 2019 році до влади В. Зеленського. Журналіст наводить факти і робить короткі висновки: «нарешті закопали сокиру війни між НАБУ і САП», «двобій між Ситником і Холодницьким перестав бути настільки «кривавим», «деякі спільні дії навіть викликали повагу» [21].

У четвертому абзаці автор аналізує процеси від початку 2020 року. Нанизує факти про відставку кількох ключових фігур (Андрія Богдана, Руслана Рябошапку). Із їхнім уходом (голови офісу президента і генпрокурора) журналіст пов'язує спроби зруйнувати антикорупційну інфраструктуру. Говорить про те, що «неймовірно активізувався Конституційний суд України» [21].

І одразу порушує питання: чому так?, на яке одразу відповідає, пояснюючи читачу складну ситуацію з політичними розкладами. Завершує абзац згадкою про тему публікації: «І останній визначальний епізод – знищення статті 366-1 Кримінального кодексу України (про

недостовірне декларування), обмеження повноважень НАЗК, ліквідація е-декларування» [21].

П'ятий абзац роз'яснює стратегічне рішення Конституційного суду України – «недоторканність суддів у прямому і переносному сенсі» [21]. Журналіст наголошує, що судді дуже грубо діяли і визнали неконституційними «всі положення Закону «Про запобігання корупції» щодо діяльності НАЗК, які, на думку Конституційного суду, суперечать принципу суддівської незалежності» [21].

Далі наводить *цитату* ученого Миколи Хавронюка і резюмує: «...судді просто усунули причину своїх негараздів, щоб не пояснювати ні статків, ні способу життя» [21].

Шостий абзац доповнює п'ятий, наводяться додаткові факти про конфліктну ситуацію (пояснення тих суддів, хто не підтримали скасування статті 366-1 ККУ). Вміщено непряма розгорнута цитата судді Сергія Головатого (маємо думку іншої сторони конфлікту, що є правильним для якісної аналітики).

Позиції НАЗК і НАБУ розкриті в *сьомому і восьмому абзацах*. Зокрема наводяться результати рішення Конституційного суду України: «від 28 жовтня доступ до Єдиного реєстру е-декларацій буде закрито... державні органи і громадськість більше не матимуть відкритого цілодобового доступу до е-декларацій чиновників, а НАЗК припиняє їхню перевірку, зберігання й оприлюднення» [21].

У НАБУ «рішення КСУ назвали політичним і дали розгорнуту статистику за відповідними провадженнями» [21]. Далі подано *цифрову статистику проваджень* цього органу. Висновок робить автор статті: «Але через скандальне рішення КСУ всі ці справи мають бути закриті, і посадовці, викриті на зловживаннях, уникнуть відповідальності» [21].

Восьмий абзац присвячено *фактам*, які розкрили колеги, а саме журналісти *програми розслідувань «Схеми»*: «За їхньою інформацією, голова КСУ Олександр Тупицький 2018 року придбав земельну ділянку в

селищі Кореїз в окупованому Криму, оформивши договір купівлі-продажу за російським законодавством» [21].

У дев'ятому абзаці автор статті робить проєкцію реальної конкретної ситуації на суспільну масштабну проблему і вербалізує її так: «...ЗеКоманда хоче перекроїти антикорупційну структуру під себе» [21]. Також уміщено непряму цитату Міністра юстиції Дениса Малюська.

Десятий абзац – висновок статті. Журналіст стверджує, що «ця історія нагадує дешевий провінційний цирк. ЗеКоманда намагається займатися юридичною еквілібристикою, жонглювати антикорупційними нормами, виводить на арену політичного цирку різних клоунів, що демонструють нібито смішні трюки. Але як вітчизняні експерти, так і західні партнери розуміють – це чиста афера, замилювання очей і просто політико-правове шахрайство» [21].

І висловлює прогноз подальшого розвитку подій: Така поведінка може призвести до чергового падіння рейтингу «Слуги народу» (дивися результати місцевих виборів), втрати довіри західних партнерів і відсутності макрофінансової допомоги від МВФ, Євросоюзу та Світового банку» [21].

Аналізуючи ідейно-тематичні та композиційні особливості тактико-аналітичної (проблемної) статті О. Лемєнова «Антикорупційний постріл в ногу Зеленського», можна зробити такі висновки. Тема матеріалу є гостро актуальною, що відповідає вимогам жанру. Порушується тема скасування декларації чиновників, що підриває демократичні підвалини країни, а це має конкретні наслідки для кожного громадянина.

Композиційно стаття побудована як доказове аргументування: автор вводить в проблему, розбирає її на складники, наводить факти і цитати (зазвичай це оформлено як непряма мова), статистичні дані (щоправда, без покликання на конкретний документ).

У результаті виявляє причини цієї ситуації, негативно її оцінює, висловлює прогноз розвитку подій. На нашу думку, стаття побудована класично, тобто відповідає вимогам побудови такого типу публікацій.

Із зауважень можна висловити таке: на нашу думку, варто подавати цитати, а не непряму мову, покликатися на конкретні документи при оголошенні статистики. Такі прийоми підсилять доказову базу статті.

Позитивним є те, що автор оперує складними поняттями, але вправно доносить їх до читача *через образні засоби*. Читаємо: «боротьба ... за кожен міліметр реформи», «закопали сокиру війни між НАБУ і САП», «двобій між Ситником і Холодницьким перестав бути настільки «кривавим», «конституційні судді «вбивали» весь закон», «цей випадок цілком тягне на дев'яте коло пекла за Данте, куди потрапляли в тому числі зрадники батьківщини», «вбити» е-декларування та незаконне збагачення», «історія нагадує дешевий провінційний цирк», «ЗеКоманда намагається ... жонглювати антикорупційними нормами, виводить на арену політичного цирку різних клоунів» [21].

Заголовок статті «Антикорупційний постріл в ногу Зеленського», на нашу думку, є доволі влучним. Образний засіб (метафора в заголовку) передає ідею матеріалу, доносить її емоційно і логічно водночас. Лід «В історії з останнім рішенням КСУ у суддів, Зеленського, та й у Москви є власні цілі. У чому вони полягають?» [21] містить питання, на яке автор дає відповідь в статті. На нашу думку, все відповідає вимогам до структури статті.

Публікація «*У каламутній воді експертизи. Як «таємні» експерти оцінюватимуть підручники*» [7]. Автор – Дмитро Гамаш, виконавчий директор Громадської спілки «Національна освітня асоціація». Дата оприлюднення: 01 листопада, 2020 р. Жанр: тактико-аналітична (проблемна) стаття. Тема: корупційна експертиза шкільних підручників (дод. І).

Верстка матеріалу аналогічна до аналізованої вище статті. Під лідом розміщено *фото*, що відповідає темі (зображення підручників). Так само під світлиною зазначено, звідки взято фото: © АіФ в Україні. Редакція видання дотримується вимог авторства усіх матеріалів.

Перший абзац починається з питання: «Чи довіряєте ви людям, про яких нічого не знаєте? А саме такі люди здійснюватимуть експертизу шкільних підручників. Як відомо, на підставі експертних висновків макети підручників допускаються до конкурсу» [7]. Такий *прийом* є доволі поширеним. Питання привертає увагу читачів, а автор вводить їх у проблему, яку озвучує в наступних абзацах.

Другий і третій абзаци присвячені передісторії проблеми, а саме Д.Гамаш розповідає, як донедавна здійснювалася експертиза навчальної літератури для шкіл: «Раніше Міністерство освіти і науки окремим наказом затверджувало списки експертів, залучених до оцінювання проєктів навчальної літератури. Це була публічна інформація, і суспільство знало «в обличчя» тих, хто вирішує, які саме навчальні книги потраплять на парти до школярів» [7].

Важливо, що в тексті є *активне покликання на першоджерело* експертизи електронних підручників. За ним можна перейти і дізнатися деталі про кожну людину, яка оцінює підручник на відповідність. Це також сприяє більшій довірі до статті. Далі журналіст *виводить цю ситуацію на масштабну проблему*: якість підручників напряму пов'язана із якістю всієї шкільної освіти.

У четвертому абзаці йдеться про *сьогоднішню ситуацію*: «Тепер усе змінилося. 2020 року МОН не видавало наказів щодо затвердження переліку експертів навчальної літератури. Невідомо, кого Інститут модернізації змісту освіти, який проводив експертизу, відібрав як кандидатів в експерти, кого і як навчав азів оцінювання, і хто безпосередньо здійснював експертизу електронних версій підручників для 3-го і 7-го класів» [7].

Автор висловлює *припущення*, що така таємничість спровокує корупційний механізм отримання великого державного замовлення на масовий друк підручників.

У *п'ятому абзаці* Д.Гамаш говорить про *колізію*: МОН пояснює анонімність експертів захистом від сторонніх впливів, при цьому як можна довіряти таємничим агентам якості?

Шостий абзац – одне речення-запитання: «Зрештою, чи підвищилася якість шкільних підручників після запровадження таємного статусу для експертів?» [7]. Маємо своєрідне *нанизування питань*, що дещо підігріває інтерес аудиторії до проблеми.

Сьомий, восьмий, дев'ятий, десятий абзаци – *припущення* автора, які так само градаційно підвищують увагу читачів до питання експертів в МОН. Також порушується тема оплати праці таким людям.

Одинадцятий абзац присвячено *фактичним даним*: автор наводить статистику грошових рахунків за експертизу підручників. Щоправда, немає активних покликань, де можна б їх перевірити. Порушується також проблема затримки оплати і нецільове використання державних коштів.

У *дванадцятому абзаці* журналіст висловлює *припущення*, як буде розгортатися ситуація: немає професійного кола експертів, тож вся надія на вчителів.

Останній, *тринадцятий абзац*, – застереження автора щодо корупційних загроз недоброчесного проведення процедури конкурсного відбору підручників.

Ґрунтовного висновку в статті немає, але це не псує загальну картину проблемної статті: композиційно все відповідає вимогам до такого типу публікацій.

Порівняльна характеристика жанру статті в «Українській правді» та ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна»)

У результаті аналізу тематичного спектру, композиційних особливостей, архітектоніки, своєрідності використання жанру статті журналістами провідних аналітичних інтернет-видань України, можна представити таку їх порівняльну характеристику.

1. Тематика статей. В обох виданнях жанр статті представлений достатньо повно і широко щодо тематики. Вона охоплює абсолютно усі аспекти сучасного життя: політика, бізнес, економіка, спорт, відносини, культура, освіта, наука, технології, історична спадщина тощо.

2. Частотність використання жанру статті у виданні. За нашими спостереженнями, редакція ZN.UA орієнтована на аналітичний контент і жанр стаття у них є провідним. До 90% текстів мають плашку із написом «стаття» (дод. К). Проте перейшовши за покликаннями, можна натрапити на інтерв'ю або рецензію. На нашу думку, це не зовсім коректно, адже вводить в оману читача.

На «Українській правді» жанр статті є популярним, орієнтовно до 50% текстів можна ідентифікувати як статті. Поряд із цим багато новинного контенту, публіцистики, журналістських розслідувань, репортажів, інтерв'ю, таблоїдних текстів.

3. Композиція статті. Незважаючи на те, що на ZN.UA друкуються чимало позаштатних авторів, структура статей наближена до традиційної: заголовок, лід, одне фото, що відображає основну тему публікації, власне текст. Він побудований логічно: вступна частина вводить читачів у тему, екскурс у передісторію проблемної ситуації, далі аналізується проблема, наводяться аргументи, фактичні дані (з активними покликаннями), цитати із зазначенням імен і прізвищ, гіпотеза і висновок.

На «Українській правді» більшість штатних авторів пишуть статті, проте композиційно тексти дещо відрізняються. Основна структура тактико-аналітичної статті дотримана: є вступ, передісторія, аналіз

проблеми, гіпотеза, висновки. Помічено, що матеріали у жанрі статті містять елементи інших жанрів (інтерв'ю, журналістського розслідування, коментаря, репортажу тощо). Це накладає відбиток і на композицію, яка не є стрункою, а скоріше мозаїчною.

4. Архітектоніка. Кожне видання має своє «обличчя», свій стиль, шрифтове оформлення, єдину ілюстративну подачу.

У ZN.UA заголовок матеріалу заверстано зверху зліва, під ним – фото автора із зазначенням його прізвища, імені та посади. Справа – лід, під яким одне фото (завжди є маркування авторства світлини). Нижче – текст, вирівняний по лівому краю; розбивка на абзаци – через міжрядковий інтервал. По завершенню тексту подано хештеги щодо теми публікації і місце для коментарів та обговорення. Загалом архітектоніка статті в інтернет-виданні не дуже відрізняється від друкованої версії «Дзеркало тижня. Україна»,

На «Українській правді» більшим є вплив мультимедійності. По-перше, це значна кількість якісних фотографій, заверстаних на всю ширину шпальти. Стаття починається фотографією, на якій зображено ключових осіб конфлікту. Заголовок матеріалу, ім'я та прізвище автора накладаються прямо на фото.

Лід може бути розгорнутим і містити передісторію конфліктної ситуації. Він виділений курсивом.

Текст розбито на тематичні блоки, які мають свої заголовки і фотографії. Так само усі фото подають із значком копірайтингу (авторства). Цитати виділено курсивом.

Висновок міститься наприкінці матеріалу. Після нього розміщено три зірочки (це вказівка на те, що основна частина публікації завершена), а під ними іде історичний чи статистичний бекграунд, іноді це ударна цитата, думка або пропозиції, гіпотези щодо розв'язання конфлікту.

Нерідко трапляються відеосюжети, що завершують у публікацію.

Стаття завершується ключовими словами і коментарями (на «Українській правді» зазвичай дискусія більш жвава, ніж у ZN.UA).

5. Заголовок. Назва статті надзвичайно важлива і для привернення уваги читачів, а для якісної подачі аналітики. Кожне видання виробило свою модель заголовка і заголовкового комплексу.

За нашими спостереженнями, заголовки статей здебільшого не інформаційні, а образні. Це відповідає духу часу, адже журналісти і редакції борються за увагу читачів, а винесення з назву символічного елемента, образу завжди працює дуже добре.

Поширений прийом – уміщення у заголовок чи лід питання. Наприклад: «що стоїть за...», «чому ухвалення ... важливе?», «як судді брешуть...», «як заробити...». Цей прийом виправдовує себе наповну, адже основними питаннями статті є «як», «чому», «які наслідки», «які причини», «що далі», «що робити».

6. Жанрова специфіка. Обидва видання найбільше використовують такий жанровий різновид статті, як тактико-аналітична (проблемна). На нашу думку, це виправдано, оскільки саме така форма призначена для аналізу практичних проблем сьогодення, які турбують кожного. Загальнодослідницьких і полемічних статей дуже мало.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження ми дійшли таких висновків.

Жанр статті належить до базових жанрових журналістських форм. За радянської жанрології її називали «королевою аналітики».

Газетною практикою вироблено більш-менш сталі жанрові різновиди статті, є рекомендації щодо методики підготовки кожного виду; також науковцями узгоджено основні жанрові характеристики.

На нашу думку, найбільш ґрунтовну дефініцію подав Г. Кривошея у посібнику «Теорія і практика журналістики»: «*стаття* – аналітично-публіцистичний жанр, у якому на основі аналізу й узагальнення фактів, подій і явищ матеріального та духовного життя суспільства розробляються певні теоретичні питання, аналізуються, досліджуються суспільнознавчі проблеми, визначаються шляхи та засоби їх вирішення» [18, с. 91].

Узагальнюючи праці українських та зарубіжних журналістикознавців (В. Здоровеги, Д. Григораша, Г. Кривошеї, М. Василенка, Р. Радчик, І. Михайлина, О. Підлуцького, О. Тертичного, М. Кіма, А. Бобкова, К. Серажим, О. Аكوпова та ін.), виділяємо такі жанрові різновиди статті: загальнодослідницька; тактико-аналітична (проблемна); полемічна [34].

У результаті аналізу аналітичного контенту авторитетних вітчизняних інтернет-видань «Українська правда» та ZN.UA («Дзеркало тижня. Україна») помічено, що найбільш уживаним різновидом є *тактико-аналітична (проблемна) стаття*. На нашу думку, це цілком зрозуміло, адже саме ця форма найкраще слугує для порушення актуальних практичних проблем сьогодення, найбільш придатна для експериментування з тематичним та композиційним спектром. Її основні *характерні ознаки*:

- предмет – гостро злободенні, актуальні практичні проблеми, які журналісти не тільки називають, але й досліджують;
- широта тематики (усі сфери суспільного життя);
- метою статті є визначення причини проблемної ситуації, її оцінювання, прогнозування шляхів розв'язання;
- фактаж використовується як ілюстративний матеріал, виконує роль аргументу;
- факти у статті об'єднані причиново-наслідковими зв'язками;
- факту в статті як аргумент;
- авторське «Я» наближене до «Ми»;
- авторський стиль, «драматизація мовлення» (за К. Серажим);
- застосування емпіричних (спостереження, інтерв'ю, робота з документом) і теоретичних (аналіз, синтез, порівняння, аналогія, індукція, дедукція, історичний, гіпотетичний) методів;
- композиція – доказове міркування (передісторію конфліктної ситуації, теза, аргументація, гіпотеза, пропозиції).

Інтернет-видання «Українська правда» – бренд незалежної вітчизняної журналістики, приклад якісного, потужного й успішного мережевого медіапроєкту. Започатковане 20 років тому Георгієм Гонгадзе та Оленою Притулою, «Українська правда» пройшла складний шлях становлення й розвитку.

Інтернет-видання фокусується на новинному контенті, а також на аналітичному осмисленні політичних, економічних, соціальних та інших актуальних проблем сучасності. У жанровому відношенні для висвітлення такої тематики найкраще слугують аналітичні жанрові форми, зокрема *стаття*.

За нашими спостереженнями, аналітика в «Українській правді» подається т.зв. полегшеним стилем, немає важких синтаксичних конструкцій, складної термінології, штампованих висловів.

Теми статей є гостро актуальними, важливими для аудиторії (про це свідчить активне обговорення й коментування після публікації). Зазвичай матеріали політичного характеру обговорюють краще і більш емоційно (приміром, стаття «Війни на Банковій. Як Єрмак з'їдає друзів Зеленського» прокоментували 27 користувачів [31]; статтю «"Залишайтеся вдома". Як знаходять дах над головою ті, у кого його немає» [17] викликала 1 коментар).

Матеріали у жанрі стаття не мають свого закріпленого місця на сайті видання. Вони трапляються в різних рубриках: «Головне на Українській правді», «Політрозклади», «Стаття».

Надзвичайно позитивно можна оцінити композиційне вирішення проблемних статей журналістами «Української правди». Враховуючи, що цей ресурс від початку заснування був мережевим, матеріали мають ознаки мультимедійності й гіпертекстуальності. Це виявляється у версті матеріалів: текстова частина гармонійно поєднується з фотографіями, відеосюжетами.

Щодо жанрової відповідності, нами помічено розмивання жанрових меж та дифузійні процеси. Так, статті можуть мати елементи репортажності, інтерв'ю, журналістського розслідування. На нашу думку, такі процеси є закономірними і відповідають сьогоденню, оскільки журналісти прагнуть якнайкраще розкрити тему, зачепити читача, відчують свободу творчості. Усі ці характеристики сприяють високому рейтингу видання «Українська правда», його статусу й популярності серед аудиторії.

За даними Вікіпедії, суспільно-політичний тижневик *«Дзеркало тижня»* засновано у 1994 р. Спершу газета виходила російською мовою із назвою «Зеркало недели». Через 8 років, у 2002, уже функціонував сайт із трьома мовними версіями: українською, російською та англійською (тільки основні статті) [10].

Друкована версія газети припинила функціонування наприкінці 2019 року. Від червня 2020 року «Дзеркало тижня. Україна» змінило логотип на ZN.UA і стало *інтернет-виданням*. Головним редактором залишається відома журналістка Юлія Мостова [10].

Газета «Дзеркало тижня. Україна» мала статус одного з найвпливовіших суспільно-політичних вітчизняних видань. Сьогодні інтернет-версія ZN.UA продовжує стратегічну лінію на якісний аналітичний контент.

Зазначимо, що обидва аналізовані видання («Українська правда» і ZN.UA) за результатами рейтингу вітчизняних онлайн-медіа щодо дотримання журналістських стандартів увійшли до першої п'ятірки (дослідження проведено «ГО "Інститут масової інформації" за підтримки "Інтерньюз-Нетворк" у січні 2020 року» [38]).

Перегляд рубрик сайту ZN.UA підтверджує аналітичну спрямованість матеріалів. Розділ «Новини» містить набагато менше рубрик, ніж розділ «Статті». Тематика статей охоплює усі аспекти сучасного життя: політика, бізнес, економіка, спорт, відносини, культура, освіта, наука, технології, історична спадщина тощо. За нашими спостереженнями до 90% текстів мають плашку із написом «стаття» (дод.К). Проте перейшовши за покликаннями, можна натрапити на інтерв'ю або рецензію. На нашу думку, це не зовсім коректно, адже вводить в оману читача.

Незважаючи на те, що на ZN.UA друкуються чимало позаштатних авторів, *структура* статей наближена до традиційної: заголовок, лід, одне фото, що відображає основну тему публікації, власне текст. Він побудований логічно: вступна частина вводить читачів у тему, екскурс у передісторію проблемної ситуації, далі аналізується проблема, наводяться аргументи, фактичні дані (з активними покликаннями), цитати із зазначенням імен і прізвищ, гіпотеза і висновок.

На «Українській правді» більшість штатних авторів пишуть статті, проте композиційно тексти дещо відрізняються. Основна структура тактико-аналітичної статті дотримана: є вступ, передісторія, аналіз проблеми, гіпотеза, висновки. Помічено, що матеріали у жанрі статті містять елементи інших жанрів (інтерв'ю, журналістського розслідування, коментаря, репортажу тощо). Це накладає відбиток і на композицію, яка не є стрункою, а скоріше мозаїчною.

Кожне видання має своє «обличчя», свій стиль, шрифтове оформлення, єдину ілюстративну подачу.

У ZN.UA заголовок матеріалу заверстано зверху зліва, під ним – фото автора із зазначенням його прізвища, імені та посади. Справа – лід, під яким одне фото (завжди є маркування авторства світлини). Нижче – текст, вирівняний по лівому краю; розбивка на абзаци – через міжрядковий інтервал. По завершенню тексту подано хештеги щодо теми публікації і місце для коментарів та обговорення. Загалом композиція статті в інтернет-виданні не дуже відрізняється від друкованої версії «Дзеркало тижня. Україна».

На «Українській правді» більшим є вплив мультимедійності. По-перше, це значна кількість якісних фотографій, заверстаних на всю ширину шпальти. Стаття починається фотографією, на якій зображено ключових осіб конфлікту. Заголовок матеріалу, ім'я та прізвище автора накладаються прямо на фото.

Лід може бути розгорнутим і містити передісторію конфліктної ситуації. Він виділений курсивом.

Текст розбито на тематичні блоки, які мають свої заголовки і фотографії. Так само усі фото подають із значком копірайтингу (авторства). Цитати виділено курсивом.

Висновок міститься наприкінці матеріалу. Після нього розміщено три зірочки (це вказівка на те, що основна частина публікації завершена),

а під ними іде історичний чи статистичний бекграунд, іноді це ударна цитата, думка або пропозиції, гіпотези щодо розв'язання конфлікту.

Нерідко трапляються відеосюжети, що завершують у публікацію.

Стаття завершується ключовими словами і коментарями (на «Українській правді» зазвичай дискусія більш жвава, ніж у ZN.UA.

Назва статті надзвичайно важлива і для привернення уваги читачів, а для якісної подачі аналітики. Кожне видання виробило свою модель заголовка і заголовкового комплексу.

За нашими спостереженнями, заголовки статей здебільшого не інформаційні, а образні. Це відповідає духу часу, адже журналісти і редакції борються за увагу читачів, а винесення з назву символічного елемента, образу завжди працює дуже добре.

Поширений прийом – уміщення у заголовок чи лід питання. Наприклад: «що стоїть за...», «чому ухвалення ... важливе?», «як судді брешуть...», «як заробити...». Цей прийом виправдовує себе наповну, адже основними питаннями статті є «як», «чому», «які наслідки», «які причини», «що далі», «що робити».

Загалом жанр статті сьогодні поряд із іншими традиційними жанровими формами зазнає трансформацій та змін. Це пов'язано із багатьма чинниками: політичними, економічними, комунікаційними, впливом читачів на контент, творчою складовою журналістської праці.

Через зниження інтересу аудиторії до паперових газет та журналів, редакції закривають друковані версії, переходять в онлайн. Відповідно зменшується кількість текстів у традиційних жанрових формах.

Електронна природа нових медіа формує нові форми жанрів. Уже сьогодні колишня стаття набула мультимедійних форм і може бути представлена в інтернет-виданнях як лонгрід. Прогнозуємо подальші зміни в жанровій системі, основним чинником яких стане вплив інтернет-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акопов А. И. Аналитические жанры публицистики. Письмо. Корреспонденция. Статья. Уч.-метод. пособие для студентов-журналистов. Изд-во Института массовых коммуникаций. Ростов-на-Дону, 1996. URL: http://jour.tsu.tula.ru/files/Akopov_Analitika.pdf
2. Бобков А. К. Газетные жанры: учеб. пособие. Иркутск: Иркут. ун-т, 2005. 64 с. URL: <https://zzapomni.com/igu-irkutsk/bobkov-gazetnye-janru-uchebное-p-2005-4877>
3. Василенко М. К. Аналітична проблемна стаття на сучасному етапі розвитку журналістики. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2006. Т. 23. С 94-99.
4. Василенко М. К. Динаміка розвитку інформаційних та аналітичних жанрів в українській пресі: Автореф. дис... д-ра філол. наук: 10.01.08 / М.К. Василенко ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. Ін-т журналістики. К., 2007. 36 с.
5. Василенко М. Проблеми жанрової ідентифікації аналітичної статті. *Образ*. 2014. Вип. 15. С.73-80. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/obraz_2014_15_11.pdf
6. Василенко М.С. Тенденції розвитку аналітичних матеріалів у сучасній журналістиці. *Електронна біб-ка Інституту журналістики* : веб-сайт. URL: <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1443>
7. Гамаш Д. У каламутній воді експертизи. Як «таємні» експерти оцінюватимуть підручники. *ZN.UA* : веб-сайт. URL: <https://zn.ua/ukr/EDUCATION/u-kalamutnij-vodi-ekspertizi.html>

8. Голік О.В. Нові жанрові утворення української преси як наслідок взаємодіяючих процесів. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*. Острого: Видавництво НаУ «Острозька академія», 2007 Вип. 8. С.122-132.
9. Григораш Д. С. Журналістика у термінах і виразах: довідник. Львів: Вища школа при ЛДУ, 1974. 293 с.
10. Дзеркало тижня. Україна. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL:
https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B7%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B0%D0%BB%D0%BE_%D1%82%D0%B8%D0%B6%D0%BD%D1%8F
11. Журналістика : словник-довідник / авт.-уклад. І.Л. Михайлин. Київ : Академвидав, 2013. 320 с.
12. Журналістський фах: газетно-журнальне виробництво : навчальний посібник / Т. О. Приступенко, Р. В. Радчик, М. К. Василенко та ін. ; за ред. В. В. Різуна. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 287 с. URL:
<http://journalib.univ.kiev.ua/Books/jurfax.pdf>
13. Здоровега В. Й. Теорія і методика журналістської творчості. 2-ге вид. Львів, 2004. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk682275.pdf>
14. Іващук А. Трансформація жанрів і проблема їхньої ідентифікації в теорії та журналістській практиці. *Гуманітарна освіта у технічних вищих навчальних закладах*. 2013. Вип. 27. С. 375-391.
15. Карпенко В. Журналістика : основи професійної комунікації. Київ : Інститут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2002. 238 с.
16. Карпенко В.О. Газетні жанри як комунікативні форми журналістики: Текст лекції для студентів Інституту журналістики з курсу «Основи професійної комунікації» . Київ. нац. ун-т імені Т. Шевченка. Інститут журналістики. К., 2002. 37 с.

17. Кириленко О. "Залишайтеся вдома". Як знаходять дах над головою ті, у кого його немає. *Українська правда*: веб-сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/11/1/7271939/>
18. Кривошея Г.П. Теорія і практика журналістики : навч. посібник. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2007. 220 с.
19. Кройчик Л.Е. Система журналистских жанров. Основы творческой деятельности журналиста: учебник. СПб., 2000.
20. Кузнецова О.Д. Аналітичні методи у журналістиці. Львів, 2002.
21. Лемєнов О. В історії з останнім рішенням КСУ у суддів, Зеленського, та й у Москви є власні цілі. У чому вони полягають? *ZN.UA* : веб-сайт. URL: <https://zn.ua/ukr/internal/antikoruptionsijnij-postril-v-nohu-zelenskoho.html>
22. Мас-медіа у термінах і визначеннях : Корот. слов.-довід. / уклад. Ю. В. Бондар. Київ : МАУП, 2005. 224 с.
23. Мелещенко О.К., Чічановський А.А., Шкляр В.І. Інформація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політологів. Київ: Грамота, 2007. 72 с.
24. Михайлин І. Л. Основи журналістики : підручник; вид. 3-є доп. і поліпш. Київ : ЦУЛ, 2002. 284 с.
25. Москаленко А.З. Вступ до журналістики : посібн. Київ : Школяр, 1997. 298 с.
26. Орлова Н.В. Нагромаджувальний період формування наукової мови українського журналістикознавства (IX ст. – 70-ті рр. XIX ст.). *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»* : Зб. наук. пр. Випуск 30. / Херс. держ. ун-т. Херсон : ХДУ, 2017. С. 26-30. URL: <https://docplayer.net/107161615-Naukoviy-visnik-hersonskogo-derzhavnogo-universitetu-seriya-lingvistika.html>
27. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для студентов вузов по спец. «Журналистика» /Ред.-сост. С.Г.Корконосенко. СПб., 2000. 272 с.

28. Піддубняк В. Г. Словник журналіста і видавця. Херсон : ХМД, 2005. 120 с.
29. Потапова А. Аналітична стаття на сторінках регіональної преси: тематика та жанрові різновиди (за матеріалами рівненських газет). *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*, 2016 р., № 1 (25). С. 113-118. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/drsk_2016_1_23.pdf
30. Ройманн Курт. Журналістські жанри. *Публіцистика. Масова комунікація: медіаенциклопедія* / за заг. ред. В. Іванова. Київ : Академія укр. преси, Центр вільної преси, 2007. с. 236-262.
31. Романюк Р., Кравець Р. Війни на Банковій. Як Єрмак з'їдає друзів Зеленського. *Українська правда*: веб-сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/2020/10/15/7269923/>
32. Серажим К. С. Текстознавство : підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 527 с.
33. Слюсаренко М. Стаття як жанр журналістики. *Проблеми сучасного літературознавства* : зб. наук. праць. Одеса: Астропринт, 2017. Вип. 25. С. 58-67. URL: <http://psl.onu.edu.ua/article/view/128013>
34. Тертичний А.А. Жанры периодической прессы. Уч.пособие. М., 2000. URL: <http://evartist.narod.ru/text2/01.htm>
35. Тертычный А. А. Аналитическая журналистика: познавательный-психологический подход. Москва, 1998.
36. Українська правда. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B4%D0%B0

37. Українська правда. Статті. URL: <https://www.pravda.com.ua/articles/>
38. Уперше п'ять онлайн-медіа очолили рейтинг ІМІ з дотримання професійних стандартів. *Інститут масової інформації*: веб-сайт. URL: <https://imi.org.ua/news/upershe-5-onlajn-media-ocholyly-rejtyng-imi-z-dotrymannya-profesijnyh-standartiv-i31631>
39. Фихтелиус Э. Десять заповедей журналистики. Стокгольм, 1990. 155 с.
40. Фінклер Ю. Е. Сучасна масова комунікація і сучасна масова культура: проблеми взаємопроникнення та включеність аудиторії. *Книга і преса в контексті культурно-історичного розвитку українського суспільства*. Львів, 1998. Вип. 2. С. 53-68.
41. Чекмишев О. В. Основи професійної комунікації. Теорія і практика новинної журналістики. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2004.
42. ZN.UA. Проєкти : веб-сайт. URL: <https://zn.ua/ukr/projects/>

ДОДАТКИ

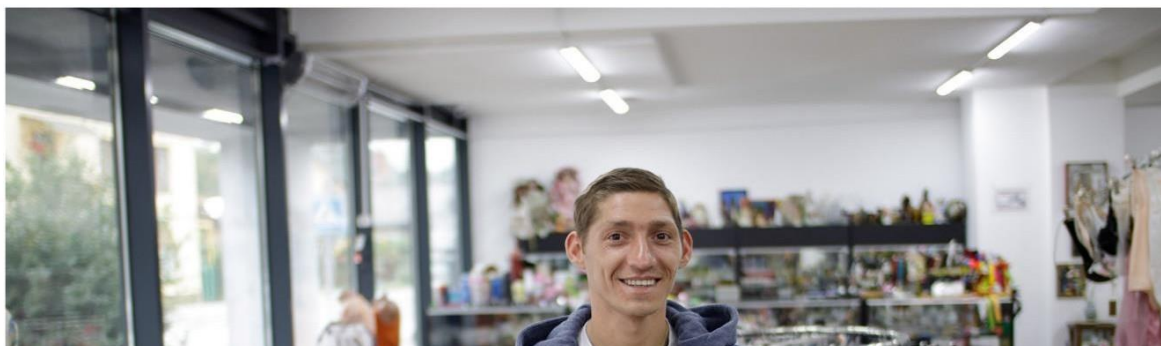
Додаток А



Додаток Б

Коворкінг у Винниках

26-річний Назар підмітає підлогу в маленькій крамниці у Винниках – невеликому місті за 20 хвилин машиною від Львова, яке віднедавна увійшло до Львівської ОТГ. На Назарові футболка і шорти, на дворі осінній день – добре, що дім неподалік, і після роботи до нього можна дійти за кілька хвилин. Добре, що дім є.



Додаток В

– Ми не використовуємо слово ціна. Замість нього вартість або обмін на благодійну пожертву, – розповідає керівниця магазину Оксана. – Меблі йдуть дорожче, а пара взуття, наприклад нові чобітки – 120 гривень, якщо ежівані – 100 і нижче. Дитяче взуття в нас 25 гривень.



Додаток Г

Львівське сміття

– Нас сьогодні дуже закидали, дуже-дуже! – розповідає біля одноповерхової пошарпаної будівлі з кількома дверима Олена, відповідальна за склад "Оселі". Його можна назвати справжньою сортувальною станцією.



Додаток Г

– На новому складі ми мріємо про гідравлічний прес, який полегшить роботу. Але наразі... мускулатура Миколи качається! – сміється Наталія.

Добудова нового складу – найбільша мрія "Оселі". Нинішнє орендоване приміщення маленьке та вологе – у такому складно зберігати речі.

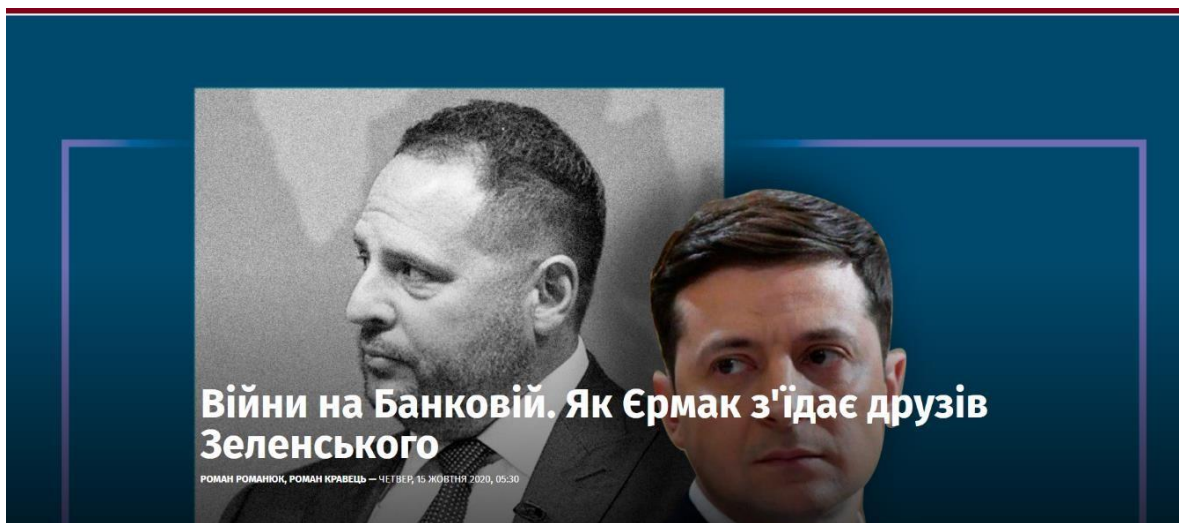


Додаток Д

– Іакож у сміття? – питаємо.

– У сміття, воно в магазині не продається. А на осередок (бездомних у Львові – УП) не треба каблучки.





© 53689

Додаток Є

Андрія Єрмак зі першим заступником Сергієм Трофімовим. Це протистояння на Банковій найпомітніше, але далеко не єдине.

"Українська правда" розповідає про конфлікти всередині ОПУ, внутрішні перестановки та потенційні гучні звільнення.



На Банковій знову плетуться інтриги, ведуться бої за "доступ до Першого" та тривають тихі підкилимні війни
фото: [p11](#)

Додаток Ж

оговорюються. звісно, ви можете приюмати будь-які інші варіанти відповіді, підписавши їх "джерелом у владі", як це часто бувало. Але станом на сьогодні це так", - заявив Єрмак.

У той же час, всі опитані нами джерела у фракції "Слуги народу", Кабміні та Офісі президента запевняють, що майбутнє Трофімова "висить на волосинці". Мовляв, якби не особисті відносини із Зеленським, його б уже не було в Офісі.

"Українська правда" намагалася зустрітися із Трофімовим, щоб поговорити про ситуацію ОПУ, однак він в останній момент скасував зустріч.



ZN,UA Новини Статті Мультимедіа Інтер'ю Спецпроекти UA / RU Підтримати ZN.ua ОСТАННІ СТАТТІ

Скандальне рішення КСУ Конфлікт у Нагірному Карабасі Місцеві вибори 2020 Коронавірус у світі США. Вибори: Трамп чи Байден? Карантин в Україні

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ ПОСТРІЛ В НОГУ ЗЕЛЕНСЬКОГО

29 жовтня, 2020, 11:27 Роздрукувати

ЧИТАЙТЕ НАС У СОЦМЕРЕЖАХ

ОСТАННІ НОВИНИ

Двом депутатам Миронівської сільради повідомили про підозру в організації псевдореферендуму в Донбасі – СБУ 18:57

Україна запускає сервісний хаб на КПВВ в Щастя 18:31

КСУ не ухвалив рішення щодо тлумачення норм Конституції про землю - ZN.UA 18:23

"Шахтар" - "Боруссія" М: анонс,


АВТОР
Олександр Леменов
головний експерт StateWatch

СТАТТІ АВТОРІВ

Антикорупційний постріл в ногу Зеленського

В історії з останнім рішенням КСУ у суддів, Зеленського, та й у Москві є власні цілі. У чому вони полягають?

В історії з останнім рішенням КСУ у суддів, Зеленського, та й у Москві є власні цілі. У чому вони полягають?



Рекомендувати 190 Поширити Твітнути Відправити Відправити

ZN,UA Новини Статті Мультимедіа Інтер'ю Спецпроекти UA / RU Підтримати ZN.ua ОСТАННІ СТАТТІ

Скандальне рішення КСУ Конфлікт у Нагірному Карабасі Місцеві вибори 2020 Коронавірус у світі США. Вибори: Трамп чи Байден? Карантин в Україні

У КАЛАМУТНІЙ ВОДІ ЕКСПЕРТИЗИ

01 листопада, 2020, 17:28 Роздрукувати

ЧИТАЙТЕ НАС У СОЦМЕРЕЖАХ

ОСТАННІ НОВИНИ

Перші результати виборів в США: де лідирує Трамп, а де Байден 04:22

Президентські вибори в США: результати, хронологія і головні події онлайн 03:40

ЦВК оголосила обраними понад сотню мерів і 9 тисяч депутатів місцевих рад 03:25

Путін в Білорусі намагається зробити те, що і в Донбасі - Волокво

АВТОР
Дмитро Гамаш
виснавчий директор Громадської спілки «Національна освітня асоціація»

СТАТТІ АВТОРІВ


У каламутній воді експертизи

Як «таємні» експерти оцінюватимуть підручники.

Криза довіри

Шкільні підручники: як вони виглядають?

Як «таємні» експерти оцінюватимуть підручники.



Рекомендувати 20 Поширити Твітнути Відправити Відправити

В АІФ в Україні

ZN,UA Новини Статті Мультимедіа Інтер'ю Спецпроекти UA / RU Підтримати ZN.ua ОСТАННІ СТАТТІ

Скандальне рішення КСУ Конфлікт у Нагірному Карабасі Місцеві вибори 2020 Коронавірус у світі США. Вибори: Трамп чи Байден? Карантин в Україні

ВНУТРІШНЯ ПОЛІТИКА

СТАТТЯ
Автор Роман Леоненко
Про Конституційний Суд, нараду кімнату та українську землю
Сьогодні вранці суддя КСУ Сергій Сас пішов на безпрецедентний крок, оприлюднивши узгоджений проєкт рішення суду до формального прийняття.

СТАТТЯ
Автор Ігор Попов
Місцеві вибори-2020: робота над помилками
Що варто змінити у виборчому законодавстві України

СТАТТЯ
Автор Геннадій Друщенко
Судократія: чи потрібен Україні Конституційний суд?
Українська конституційна архітектура вкрай розбалансована, а внутрішні дисбаланси загрожують державності не менш, ніж зовнішня агресія

СТАТТЯ
Автор Олександр Зайченко
Закон «Про розвідку» — це нова сторінка в історії національної безпеки нашої країни
Закон неідеальний, але це великий крок вперед.